

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпровський державний
аграрно-економічний
університет

ЛКС Центр

Видавництво ТОВ «ЛКС-центр»

Ефективна економіка № 6, 2017

УДК 338.43(477):

Є. М. Черан,

*Викладач кафедри загальноекономічних дисциплін
Одеського національного політехнічного університету*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ

E. M. Cheran,

*Lecturer Department of general economic disciplines
Odessa national polytechnic University*

THE EFFECTIVENESS OF INSTITUTIONAL SUPPORT OF THE ECONOMIC POTENTIAL OF AGRIBUSINESS

У новітній історії розвитку аграрного бізнесу України відбувалося багато регулятивних дій, ефективність яких можна оцінювати по-різному. Проте в інституційному плані чимало змінилося, хоча коефіцієнт корисної дії відносно невисокий, але цьому є вагома причина – необхідність фундаментальної перебудови аграрного укладу. У статті досліджено проблеми, що виникають в інституціональному регулюванні аграрного бізнесу України. Визначено цілі державної регуляторної політики в ефектах інституціоналізації аграрного бізнесу, обґрунтовано та проаналізовано динаміку зміни основних показників ефективності розвитку аграрного бізнесу України.

In the modern history of Ukraine Agribusiness was a lot of regulatory actions, the effectiveness of which can be measured in different ways. However, the institutional framework has changed a lot, but efficiency is relatively low, but there is a good reason - the need for fundamental restructuring of the agricultural structure. This article explores the problems that arise in the institutional regulation of the agricultural business in Ukraine. The purposes of regulatory policy in the effects of institutionalization agribusiness, validated and analyzed dynamics of key performance indicators of the agricultural business in Ukraine.

Ключові слова: *Економіка підприємства, інституціональне забезпечення, аграрний сектор, регулярна політика, державне регулювання.*

Keywords: *Business enterprises, institutional support, agricultural sector, regulatory policy, government regulation.*

Ефективність інституціонального регулювання практично втілюється механізмами і результативно означена ефектами функціонування цільового об'єкта, в нашому випадку – аграрний бізнес. У загальному плані це означає, що так як регулювання за допомогою інституцій та механізмів здійснюється повсякчас, то його результати співвідносяться з результатами розвитку аграрного сектора економіки. Отже, в загальноаналітичному викладі емпіричної бази оцінок

розглядатимемо аспекти ефективності аграрного бізнесу як вираження фактів дієвості інституцій, вигод і витрат від впровадження інституцій державного регулювання. При цьому необхідно розуміти, що інколи навіть відсутність регулювання призводить до певних результатів та навпаки, адже аграрний бізнес функціонує завжди, так як він формує середовище життя людей і виробництва агропродукції. Тому ефекти розвитку аграрного бізнесу на мікро-, мезо- і макрорівні вважаємо підґрунтям для висновків про ефективність інституцій державного регулювання (нормативних актів та організацій, які здійснюють їх імплементацію у практику господарського обміну).

Здобуті аграрною сферою ефекти є безумовно результатом діяльності економічних суб'єктів, держави і ринку, а також дії інституцій державного регулювання, норми яких інституціоналізовано у практику формування господарського порядку. З цього приводу можна привести чимало фактів, але як регуляторна інституційна політика визначає ефективність аграрного бізнесу, так і ефективність бізнесу визначає напрями розвитку регуляторної політики, в цьому процесі відбувається балансування вигод і витрат, які можуть бути як ситуативними, так і стратегічними. Створюючи блага, учасники аграрного виробничого й товарообмінного процесів підпадають під дію інституцій держави, яка намагається збалансувати інтереси, розробляючи та впроваджуючи інституції заборонного, стимулятивного, комбінованого характеру, впливи яких позначаються на розвитку економічного потенціалу аграрного бізнесу загалом, а також конкретних суб'єктів зокрема, наслідуючи державний інтерес. У заданому контексті відбувається балансування вигод і витрат, оцінених ринком, реалізацій інновацій, творення комплексу безпеки тощо.

Розвиток аграрного бізнесу України як об'єкта державного регулювання на мікро-, мезо- і макрорівні безумовно модерується певними інституціями, норми яких інституціоналізовані у практику механізмом ринку, підприємницького порядку й владного примусу. Тому наявна сьогодні розбалансованість інституцій дає підстави стверджувати про неефективність державної інституційної регуляторної політики, яка наслідуючи у своєму втіленні незначні вигоди для пересічного аграрного підприємця. Разом із цим, взаємозумовлені ефекти дії інституцій регулювання у контексті оцінок здійснення аграрної політики в Україні не завжди чітко проявляються і є бажаними з погляду бізнесового середовища. Хоча ефективність безумовно наявна, що підтверджується у загальних і конкретних результатах агрогосподарювання, зокрема інституційного плану [2, с.124-130].

Для аграрного сектора економіки найбільш вдалим виявився поступ на зовнішні ринки сільськогосподарської продукції і продовольства, що без якісних організаційно-економічних трансформацій здійснити було б вкрай проблематично.

З оцінок, здійснених нами методом логічного узагальнення на ситуацію, щодо досягнення інституційно-унормованих цілей, випливає висновок про те, що результати трансформації господарського інституційного механізму, поки що не забезпечили справедливий ринковий перерозподіл вартостей, соціальний добробут, додатну популяцію селян (сільських жителів).

Разом з цим інституціоналізація ринкового господарського механізму апіорі була спрямована на розвиток аграрного бізнесу, а також на формування ресурсно-інституційної бази ефективного їх функціонування. Одним з визначальних кроків у згаданому контексті було забезпечення повернення у власність селян головного засобу виробництва – землі. Саме паювання земель сільськогосподарського призначення надало поштовх до: створення на селі умов для розвитку підприємств різних форм господарювання; формування відповідного конкурентного середовища, заснованого на можливостях рівнодоступності ресурсів для підприємців; підвищення продуктивності праці; зміни відношення селян до праці й оцінки її результативності. Слід також зазначити, що в інституційному плані, зокрема щодо земельної реформи, зроблено чимало, хоча вона поки що не досягла завершальної стадії – формування повноцінного, з усіма необхідними атрибутами, ринку землі (Таблиця 1).

Таблиця 1.

Цілі державної регуляторної політики в ефектах інституціоналізації аграрного бізнесу

Ціль*	Ефект (сучасний стан)	Проблеми й причини недосягнення
Гарантування продовольчої безпеки країни	Досягнуто повною мірою	Є окремі проблеми вартісного характеру – ціноутворення, але продовольча безпека гарантована
Перетворення аграрного сектора на високоефективний, конкурентоспроможний на внутрішньому і зовнішньому ринках сектор економіки держави	Досягнуто частково – ефект нестійкий й інфраструктурно не гарантований	Аграрний сектор конкурентоспроможний, але ситуація нестабільна, відсутня інфраструктура для гарантування утримання завойованих ринків збуту; до зовнішніх, високодохідних ринків збуту мають доступ лише крупні агрокомпанії; проблемою є те, що конкурентоспроможність забезпечена переважно за рахунок обсягів і нижчої вартості, а не якості агротовару. Причини у відсутності державної підтримки-регулювання експорту й недостатності досвіду позиціонування на зовнішньому ринку

Збереження селянства як носія української ідентичності, культури й духовності нації	Не досягнуто – системний, повний деструктив	Депопуляція, деселянізація, різка деінституціоналізація й величезні розриви в доходах сільських і міських жителів, на користь містян
Комплексний розвиток сільських територій і розв'язання соціальних проблем на селі	Не досягнуто – ситуація надскладна	Тривалий період позиціонування села як «дійної корови» для економіки за усіма видами ресурсів й фінансування державою за залишковим принципом

*Джерело: сформовано автором на основі [3, с 124-134]

Регулювання аграрного бізнесу є інституційно-зумовлений процес, підпорядкований динаміці розвитку суспільства, а головне – мотивації у задоволенні потреб соціуму в життєво-необхідних товарах сільськогосподарського походження. Тому, наприклад виробництво продукції та рівень споживання продовольства є наслідком, або індикатором результативності інституційного регулювання, у тому числі державного.

У цілому регуляторний ефект інституційної аграрної політики зі зміни умов господарювання фактично втілений у результатах розвитку економічного потенціалу аграрного бізнесу України (Таблиця 2).

Таблиця 2.

Динаміка зміни основних показників ефективності розвитку аграрного бізнесу України до рівня 2001 року

Показники	До рівня 2001 року									
	%					+, -				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Виробництво зерна, млн т	98,9	142,9	116,4	158,8	160,8	-0,4	17,0	6,5	23,3	24,2
Урожайність, ц з 1 га	99,3	136,5	115,1	147,2	161,3	-0,2	9,9	4,1	12,8	16,6
Виробництво кукурудзи, млн т	328,3	627,3	575,8	850,1	782,7	8,3	19,2	17,3	27,3	24,9
Урожайність, ц з 1 га	139,2	198,8	147,8	197,8	190,1	12,7	32,0	15,5	31,7	29,2
Виробництво пшениці, млн т	78,9	104,6	73,8	104,4	113,0	-4,5	1,0	-5,6	0,9	2,8
Урожайність, ц з 1 га	86,5	108,1	90,3	109,4	129,4	-4,2	2,5	-3,0	2,9	9,1
Виробництво ячменю, млн т	83,3	89,3	68,1	74,2	88,8	-1,7	-1,1	-3,2	-2,6	-1,1
Урожайність, ц з 1 га	75,8	95,0	81,2	90,0	115,8	-6,3	-1,3	-4,9	-2,6	4,1
Виробництво соняшнику, млн т	300,9	385,3	372,7	491,0	450,3	4,5	6,4	6,1	8,8	7,9
Урожайність, ц з 1 га	159,6	195,7	175,5	230,9	206,4	5,6	9,0	7,1	12,3	10,0
Виробництво ріпаку, млн т	1091	1068	894	1747	1632	1,3	1,3	1,1	2,2	2,1
Урожайність, ц з 1 га	139,5	139,5	177,4	190,3	204,8	4,9	4,9	9,6	11,2	13,0
Виробництво сої, млн т	2275	3066	3263	3756	5256	1,6	2,2	2,3	2,7	3,8
Урожайність, ц з 1 га	160,4	202,0	169,3	203,0	213,9	6,1	10,3	7,0	10,4	11,5
Виробництво цукрових буряків, млн т	88,3	120,3	118,4	69,3	101,0	-1,8	3,2	2,9	-4,8	0,2
Урожайність, ц з 1 га	152,7	198,5	224,5	218,0	260,4	96,5	180,3	227,8	215,9	293,5
Виробництво молока, млн т	83,7	82,5	84,6	85,5	82,8	-2,2	-2,4	-2,1	-2,0	-2,3
Річний надій молока від корови, кг	150,7	154,1	161,0	164,1	166,4	1373	1465	1652	1737	1799
Виробництво м'яса, всього, млн т	135,7	141,3	145,6	157,5	155,5	0,5	0,6	0,7	0,9	0,8
Виробництво яєць, млрд шт	176,4	193,3	197,7	202,9	202,6	7,4	9,0	9,4	9,9	9,9

*Джерело: побудовано автором на основі даних Державної служби статистики України

Основні показники ефективності розвитку економічного потенціалу аграрного бізнесу України як основної продуктивної сили аграрного сектора є такими, що повсюдно зростають, зокрема в останні три роки. Це вказує на сприятливі інституційні умови, інституційну регуляторну політику, яка забезпечує довготривале економічне зростання, навіть

незважаючи на значне падіння доходів населення й зміни структури продовольчого споживання.

Також аналітичні показники засвідчують, що ми маємо вагомий підстави для висновку про те, що в глобальному загальноекономічному вимірі ефект інституціонального регулювання позитивний, динаміка зростання показників аграрного бізнесу є системною, особливо в останні роки.

Попередньо зазначимо, що економіка виробництва як основної ланки продуктового ланцюга в системі «виробництво-розподіл-обмін-споживання» забезпечує створення додаткового продукту за рахунок ефектів продуктивності, змодельованих відповідно інституційною регуляторною політикою держави.

Як видно з аналітичних даних, аграрний бізнес України демонструє перспективну ефективність, особливо з погляду запропонованих нами індикаторів, але висновки тут із двояким позитивом. Зокрема, прибутки виробників зростають, а соціально-економічний ефект за якісними показниками, які можуть бути мірилом результативності державного інституціонального регулювання, вказує на зовсім інше – сприятливу кон'юнктуру зовнішнього ринку, про що ми далі дамо власну оцінку.

Паралельно цьому, натуральні вимірники ефективності розвитку аграрного бізнесу, які на наше переконання означають фундації аграрної політики, засвідчують екстенсивну її спрямованість. Це означає, що регуляторний вплив держави та її інституцій на поведінку економічних суб'єктів у форматі безумовного забезпечення розвитку економічного потенціалу, зведений до мінімуму й вкрай неефективний.

Логічність і неупередженість цього висновку підтверджується тим, що у структурі виробництва переважають зернові культури та технічні олійного спрямування (соняшник, ріпак), якими аграрні підприємці захопилися з огляду на дуже сприятливу кон'юнктуру зовнішнього ринку. Проте нехтування принципом сівозмін і засадами ведення сталого сільського господарства з часом призведе до деградації ресурсного потенціалу. Галузеві ж органи управління, особливо на місцях, нічого не роблять задля виправлення ситуації – врегулювання структури виробництва, тому орієнтація на надприбутки приваблює. Це лише окремий, найбільш видний прорахунок в аграрній політиці, який дисбалансиє вигоди та витрати у механізмі розвитку економічного потенціалу. Контури аграрної політики, функціональна спрямованість державного регулювання, не зважаючи на видимий економічний ефект виробництва, наслідують формат байдужості й безперспективності. Тому таку політику можна вважати «політикою сьогодення».

Характерною тенденцією розвитку аграрного бізнесу України останніх років є факт того, що галузь збільшила питому вагу у загальному обсязі: ВВП країни (2011 – 16,5%, 2012 – 17,2, 2013 – 18,5, 2014 – 21,7%); валової доданої вартості (2011 – 7,9%, 2012 – 8,7, 2013 – 9,3, 2014 – 10,9%) [6]. Проте, тут можна оцінювати даний результат зростання двояко, з одного боку економіка галузі зростає, а з іншого – набуває ознак базової, але при цьому в загальноекономічному контексті тут чимало негативних моментів. Сам по собі аграрний бізнес вибудовує свої ефекти на базі розвитку низькозатратних, не трудомістких виробництв продукції рослинництва, підтвердження цього – зменшення числа найманих працівників (зайнятих) з 18,9% у 2000 р. до 7,2% у 2014 р. Вірним буде припущення про те, що це призведе до нестабільного формування доданої вартості, адже економіка галузі має суто сировинний характер і залежна від кон'юнктури зовнішнього ринку. Аграрна політика з інституціонального регулювання наслідує орієнтацію на зовнішні ринки, які доступні в основному за рахунок дешевизни пропонованої продукції, тому це тимчасовий, короткостроковий ефект. Усі дані, щодо ВВП можуть ввести в оману, адже вони далекі від тих оцінок, які б вказували на безумовну сталість економічного потенціалу аграрного бізнесу з орієнтиром на перспективу.

Не вважаємо перспективною сировинний характер аграрного бізнесу, зорієнтованого виключно на більш ємний ринок, адже на зовнішній ринок постачається близько 15% кукурудзи та понад 10% зернових (2-ге місце після США), тож на другий план відходять внутрішні резерви споживання – тваринництво. Це наслідок недосконалої інституційної політики регулювання аграрного сектора державою [8, с. 89-95].

Недосконалість інституціональної регуляторної політики держави в аграрному бізнесі України, незважаючи на позитивні загальноекономічні показники його розвитку, підтверджена ефектами недостатності уваги до таких проблем як:

- 1) системний дефіцит і недоступність фінансових ресурсів для виробників, які займаються суто сільським господарством, не вбудовані у інтегровані структури;
- 2) сприяння безконтрольній надконцентрації ресурсів у агрохолдингових формуваннях без прив'язки їх до проблем села;
- 3) тактичне, а не стратегічне наслідування мотиваціям зовнішнього ринку;
- 4) неврегульованість міжгалузевих відносин разом із диспаритетом цін;
- 5) сприяння екстенсивному виробництву з переважанням низько затратних культур;
- 6) не приділення належної уваги ситуації з низьким рівнем якості продукції, тому головна конкурентна перевага експортних культур – це їхня дешевизна;
- 7) відсутність функціональної, доступної для малого та середнього бізнесу збутової інфраструктури аграрного ринку, що призводить до значної втрати доходів [9, с. 24–27].

Висновки. Сучасна модель державного інституціонального регулювання характеризується національними особливостями сприяння здійсненню організаційно-економічних трансформацій, які зумовили тривалу транзитивність. Це також наслідок неконструктивних, неадаптованих до вітчизняних реалій інституційних регулювань, адже йде третє десятиліття аграрних трансформацій без видимих контурів сталості. Проміжний висновок такий: розвиток економічного потенціалу аграрного бізнесу України як об'єкта інституціонального регулювання у контексті виміру ефективності формує

враження не адаптованості інституцій та різнобічності позитивів, які одночасно можуть стати негативами. Це наслідок невиваженої аграрної політики, яка зруйнувала виробничу базу й уклад господарювання, а новітня форма господарського порядку перебуває на етапі пошуку оптимізації. Ефективного власника-господаря на землі не створено, підприємства не стали прибутковішими, якість продукції низька, держава постійно змінює регуляторні пріоритети.

Формування матеріально-технічної бази аграрного бізнесу відповідно до сучасних світових стандартів, підвищення рівня фондозабезпеченості галузі, розширене відтворення основного капіталу потребують значних інвестицій, які можна забезпечити шляхом: пільгового довгострокового державного кредитування за низькими відсотками придбання сільськогосподарської техніки та обладнання, будівництва тваринницьких комплексів, формування основного стада худоби й багаторічних насаджень; безвідсоткового державного кредитування екологічно чистого аграрного виробництва та впровадження інноваційних технологій; стимулювання створення агропромислових об'єднань, спільних підприємств при об'єднанні земельного капіталу вітчизняних агроформувань та основного капіталу іноземних компаній, розвитку цивілізованого ринку лізингу.

Література.

1. Галицький О.М. Державне регулювання аграрного виробництва національної економіки в умовах євроінтеграції / Вісник Сумського національного аграрного університету серія «Економіка та менеджмент». – №8 (69). – 2016 – С.48-54
2. Ніколюк О.В. Удосконалення державного регулювання соціально-економічного захисту агробізнесу України / Вісник Сумського національного аграрного університету серія «Економіка та менеджмент». – №12 (66). – 2015 – С.124-130
3. I. Gryshova, O.Krasnorutskyy A. Kravchuk, S. Stoianova- Koval. Modern position of agricultural business in Ukraine under the conditions of the state's fiscal policy/ Innovative approaches in the management of competitiveness of business: collective monograph./ edited by A.Berezin, M.Bezpartochnyi, in 2 vol./ISMA University.-Riga: «Landmark» SIA, 2016. – Vol.-p.124-134.
4. Гришова, І. Ю. Інституційне забезпечення аграрного ринку як чинник продовольчої безпеки / І Ю Гришова, В М Бондаренко, В Ю Єліневський // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 19. – № 3. – С. 4-9. – ISSN 1993-0259.
5. Наумов О.Б. Механізм державно-приватного партнерства як інструмент стабілізації інвестиційного процесу./ О.Б.Наумов, С.С.Стоянова-Коваль// Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2016. - № 6. – С.98-105.
6. Наумов О.Б. Інституційні детермінанти й стратегічні напрями економічного розвитку національного господарства / І.Б. Жилияєв, О.Б. Наумов, Л.М.Наумова// Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2016. - № 5. – С.89-95.
7. Данько Ю. І. Ринкова система України: стан та перспективирозвитку : монографія [Електронний ресурс] / За заг. ред. О. В. Макарюка, В. М. Жмайлова, Ю. І. Данька. – Х. : «МіськДрук», 2011. – 964 с
8. . Mityay O. Assessment of competitive capacity of agrarian sector branches / O. Mityay // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 4 (178). – С. 213-220.
9. Mityay O. Ukraine's positions in international ratings evaluation as a factor of its competitiveness/ I. Gryshova, I. Kryukova, O. Mityay // Економічний часопис-XXI. – 2015. – № 5-6. – С. 24–27.
10. Гнатєва Т.М. Державна підтримка розвитку інноваційного простору національної економіки / Т.М. Гнатєва // Таврійський науковий вісник: науковий журнал. – Вип. 80. – Херсон: Гринь Д.С., 2012. – С. 276-273.
11. Гришова І.Ю. Аналитическое обеспечение управления структурой оборотных активов молокоперерабатывающих предприятий./ И.Ю.Гришова, М.Ю.Щербата.// Вектор науки ТГУ. Серия: Экономика и управление. – Тольятти. Россия. - 2013. № 2 – С.23-26.

References.

1. Halytskyi, O.M. (2016), “State regulation of agricultural production national economy in terms of European integration”, *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu seriia «Ekonomika ta menedzhment»*, vol. 8 (69), pp.48-54
2. Nikoliuk, O.V. (2015), “Improvement of state regulation of social and economic protection agribusiness Ukraine”, *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu seriia «Ekonomika ta menedzhment»*, vol. 12 (66), pp.124-130
3. Gryshova, I. Krasnorutskyy, O. Kravchuk, A. and Stoianova- Koval, S. (2016), *Modern position of agricultural business in Ukraine under the conditions of the state's fiscal policy/ Innovative approaches in the management of competitiveness of business*, collective monograph. edited by A.Berezin, M.Bezpartochnyi, in 2 vol./ISMA University.-Riga: «Landmark» SIA, Vol. 1, p.124-134.
4. Hryshova, I. Yu. Bondarenko, V. M. and Yelinievskiy, V. Yu. (2015), “Institutional support for the agricultural market as a factor of food security”, *Ekonomichnyi analiz: zb. nauk. Prats*, vol. 19, no. 3, Ternopilskiy natsionalnyi ekonomichnyi universytet, Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr Ternopils'koho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu “Ekonomichna dumka”, Ternopil, Ukraine, pp. 4-9, ISSN 1993-0259.
5. Naumov, O.B. and Stoianova-Koval, S.S. (2016), “Public-private partnerships as a tool to stabilize the investment process”, *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 6, pp.98-105.
6. Naumov, O.B. Zhyliayev, I.B. and Naumova, L.M. (2016), “Institutional determinants of economic and strategic areas of the national economy”, *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 5, pp.89-95.
7. Danko, Yu. I. (2011), *Rynkova sistema Ukrainy: stan ta perspektyvyrozvytku* [The market system in Ukraine: state and prospectsdevelopment], «MiskDruk», p. 964.
8. . Mityay, O. (2016), “Assessment of competitive capacity of agrarian sector branches”, *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 4

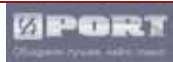
(178), pp. 213-220.

9. Mityay O. Gryshova, I. and Kryukova, I. (2015), "Ukraines positions in international ratings evaluation as a factor of its competitiveness", *Ekonomichnyi chasopys-XXI*, vol. 5-6, pp. 24-27.

10. Hnatieva, T.M. (2012), "State support for innovation space of the national economy", *Tavriiskyi naukovyi visnyk: naukovyi zhurnal*, vol. 80, pp. 276-273.

11. Hryshova Y.Yu. and Shcherbata, M.Yu. (2013), "Analytical support of management of the structure of current assets of milk processing enterprises", *Vektor nauki TGU. Serija: Jekonomika i upravlenie*, vol. 2, Toliatty, Russia, pp.23-26.

Стаття надійшла до редакції 26.05.2017 р.

Вропу

ТОВ "ДКС Центр"